

Ventos upių baseino rajono valdymo plano įgyvendinimas

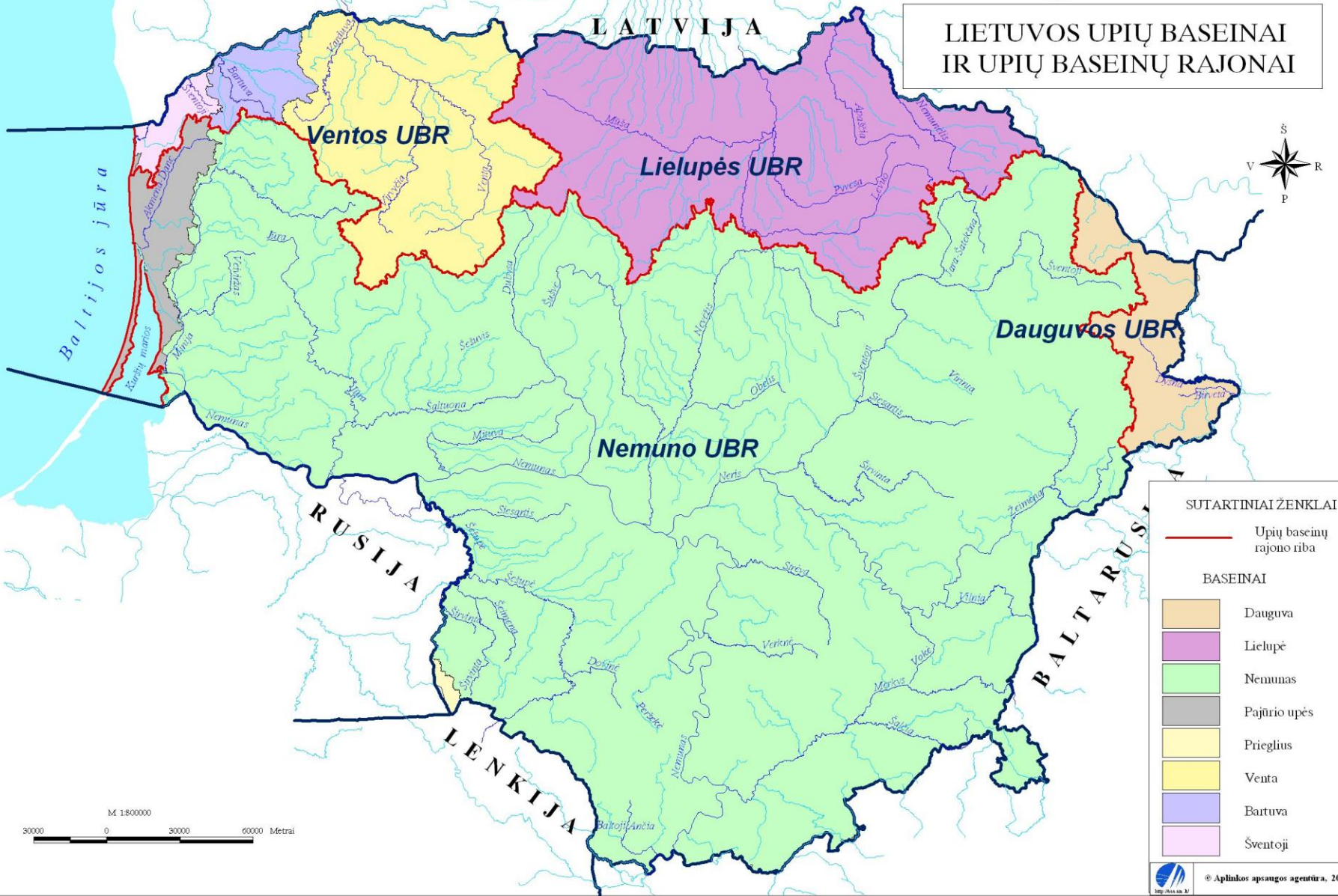
Audrius Šepikas

Aplinkos apsaugos agentūros

Aplinkos būklės vertinimo departamento

Upių baseinų valdymo skyriaus vyr. specialistas

LIETUVOS UPIŲ BASEINAI IR UPIŲ BASEINŲ RAJONAI

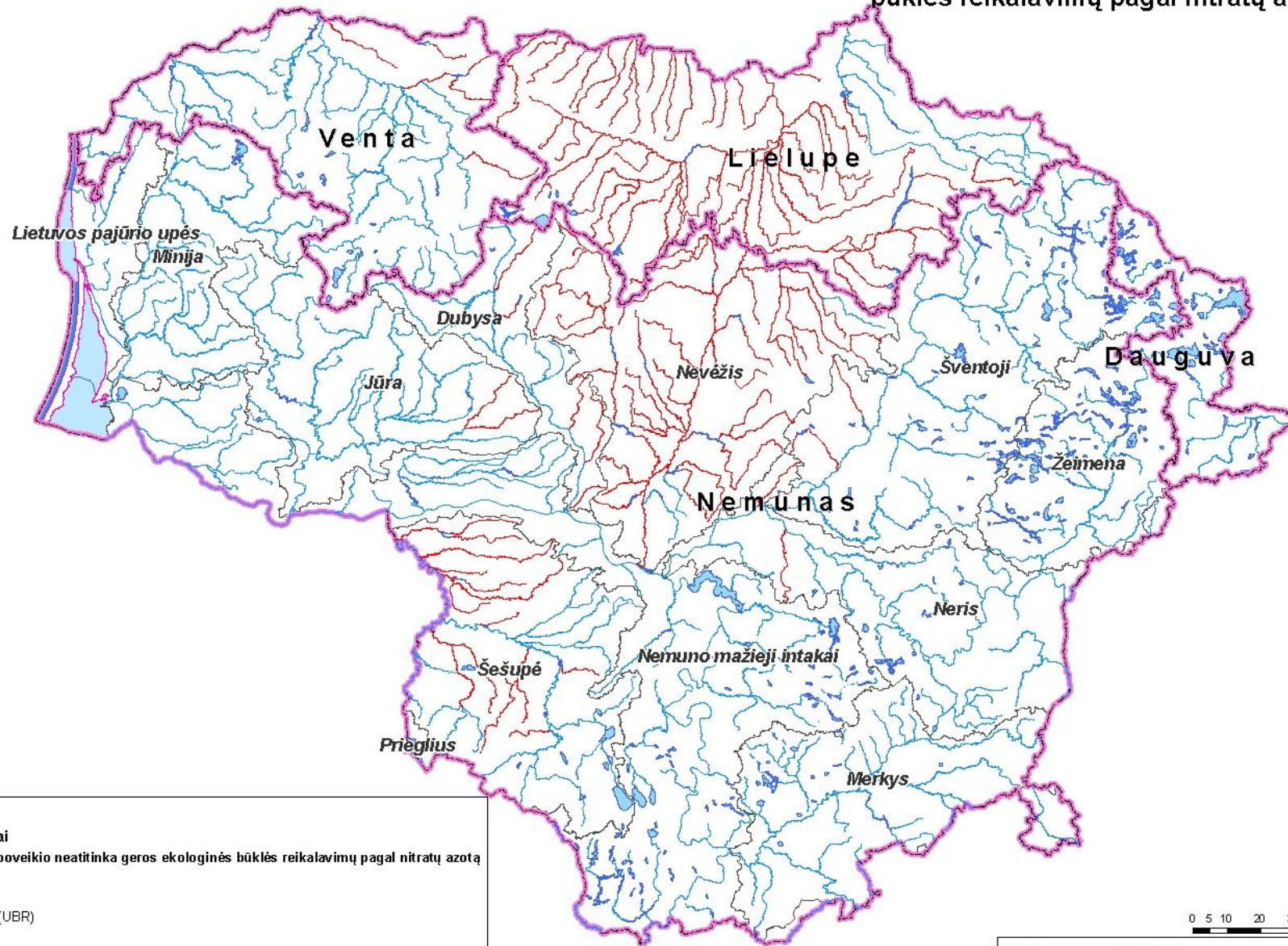

Ūkinės veiklos poveikiai vandens telkiniams

- Pasklidoji tarša
- Sutelktoji tarša
- Hidromorfologiniai pakeitimai
- Hidroelektrinės

Dėl pasklidusios taršos poveikio neatitinka geros ekologinės būklės reikalavimų pagal nitratų azotą

Sutartiniai ženklai

Upių vandens telkiniai

Dėl pasklidusios taršos poveikio neatitinka geros ekologinės būklės reikalavimų pagal nitratų azotą

~ Ne

~ Taip

▭ Upių baseinų rajonai (UBR)

▭ Upių pabaseiniai

▭ Pakrančių vandenys

▭ Tarpiniai vandenys

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2008-2010.
© Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, SŽNS_G0810LT, 2010.

Dėl sutelktosios taršos poveikio neatitinka geros ekologinės būklės reikalavimų

Sutartiniai ženklai

Upių vandens telkiniai

Dėl sutelktosios taršos poveikio neatitinka geros ekologinės būklės

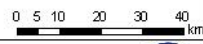
- Ne
- Taip
- Upių baseinų rajonai (UBR)
- Upių pabaseiniai
- Pakrančių vandenys
- Tarpiniai vandenys

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2008-2010.
© Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, SZNS_GDB10LT, 2010.

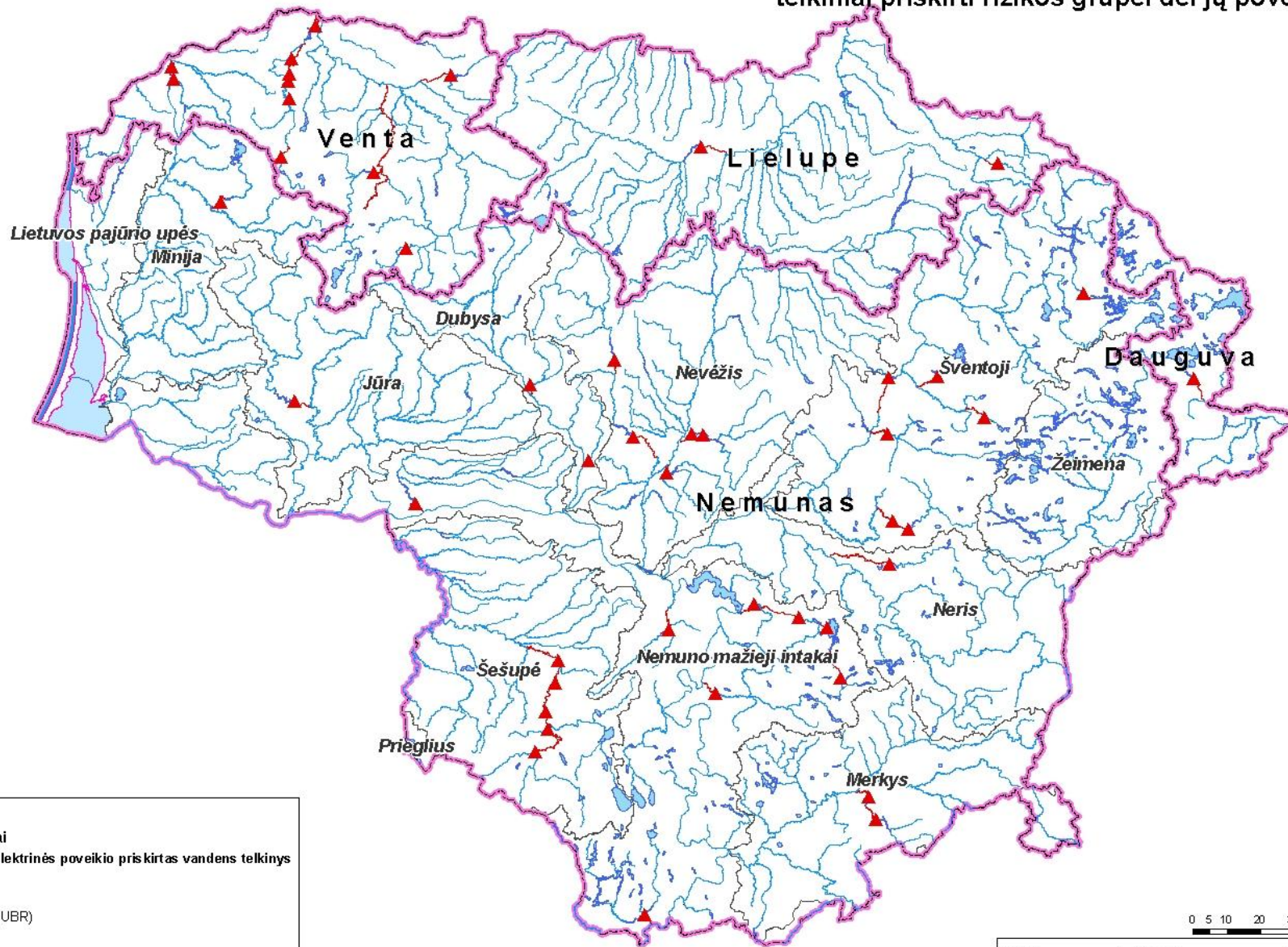
- Sutartiniai ženklai**
Upių vandens telkiniai
 Ištiesintas vandens telkinys
 ~~~~~ Ne
 ~~~~~ Taip
 Upių baseinų rajonai (UBR)
 Upių pabaseiniai
 Pakrančių vandens
 Tarpiniai vandens

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2008-2010.
 © Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, SŽNS_GDB10LT, 2010.

Reikšmingą poveikį darančios hidroelektrinės ir vandens telkiniai priskirti rizikos grupei dėl jų poveikio

Sutartiniai ženklai

Upių vandens telkiniai

Rizikos grupei dėl hidroelektrinės poveikio priskirtas vandens telkinys

- ~ Ne
- ~ Taip
- Upių baseinų rajonai (UBR)
- Upių pabašiniai
- Pakrančių vandenys
- Tarpiniai vandenys

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2008-2010.
© Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, SŽNS_G0810LT, 2010.

Sutartiniai ženklai

- Labai gera ekologinė būklė/potencialas
- Gera ekologinė būklė/potencialas
- Vidutinė ekologinė būklė/potencialas
- Bloga ekologinė būklė/potencialas
- Labai bloga ekologinė būklė/potencialas
- Labai gera ekologinė būklė/potencialas
- Gera ekologinė būklė/potencialas
- Vidutinė ekologinė būklė/potencialas
- Bloga ekologinė būklė/potencialas
- Labai bloga ekologinė būklė/potencialas
- Upių baseinų rajonai (UBR)
- Upių pabašiniai
- Pakrančių vandenys
- Tarpiniai vandenys

0 5 10 20 30 40
km

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2008-2010.
© Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, SŽNS_G0810LT, 2010.

Priemonių programos vandensaugos tikslams Ventos upių baseinų rajone pasiekti pirmojo etapo (2010-2015 metai) papildomos priemonės

Uždaviniai	Priemonės
1. Vandenių taršos iš sutelktųjų taršos šaltinių mažinimas	1.1. Teisės aktuose nustatyti naujus nuotekų valymo įrenginių sanitarinių apsaugos zonų dydžius, atsižvelgiant į šiuolaikinių nuotekų valymo technologijų išvystymo lygį.
	1.2. Nustatyti Rainių gyvenvietės išleidžiamų nuotekų poveikį Mastupio upei.

Uždaviniai	Priemonės
2. Vandenių taršos iš pasklidosios taršos šaltinių mažinimas	2.1. nustatyti reikalavimą rengti tręšimo planus ūkiams tręšiantiems mažiau kaip 150 ha žemės ūkio naudmenų;
	2.2. nustatyti reglamentavimą tręšimo planus rengiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims;
	2.3. parengti ir įteisinti tręšimo planų rengimo metodiką, kuria vadovaujantis galima būtų apskaičiuoti ekonomiškai optimalų trąšų kiekį.
	2.4. pateikti siūlymus Žemės ūkio ministerijai dėl KPP 2007-2013 m. pakeitimo bei naujos KPP programos papildymo efektyvesnėmis priemonėmis, kurios sudarytų sąlygas ūkininkams pasinaudoti parama vandens telkinių taršai iš žemės ūkio mažinti.

Uždaviniai	Priemonės
2. Vandens telkinių hidro-morfologinės būklės gerinimas	2.1. Numatyti prievolę hidroelektrinių savininkams suteikti galimybę aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančioms institucijoms gauti duomenų bazėje registruojamus vandens lygio duomenis ir internetinę prieigą prie telemetrijos prietaisais fiksuojamų vandens lygių duomenų; 2.2. Numatant prievolę hidroelektrinių savininkams sudaryti ir kasmet tikslinti sausmečio žemutinių bjeŧų debito kreives; 2.3. Nustatant reikalavimą naujai statomoms hidroelektrinėms parinkti tinkamą reguliuojamų turbinų veikimo pradžios galią ir turbinų skaičių siekiant sumažinti neigiamą hidroelektrinių poveikį vandens telkinių būklei. 2.4. Parengti hidroelektrinių daromos žalos vandens telkiniams, kuri atsiranda dėl aplinkosauginių reikalavimų nesilaikymo, įvertinimo metodiką. 2.5. Pertvarkyti akmenų slenksčio liekanas Šerkšnės upėje 2.6. Įrengti žuvų migracijos taką Šerkšnės upėje, Bugenių užtvankoje 2.7. Pertvarkyti akmenų slenksčio liekanas Šatos upėje

Uždaviniai	Priemonės
3. Neigiamo poveikio vandens telkinių būklei kilmės ir šaltinių nustatymas	3.1. Atlikti Masčio, Alsėdžių, Tausalo ežerų ir Sablauskių tvenkinio tiriamąjį monitoringą 3.2. Atlikti išplėstinius Biržulio ežero tyrimus.
4. Visuomenės informavimas	4.1. Organizuoti kasmet informacines kampanijas priemonių programų vykdytojams bei plačiajai visuomenei, atskiroms interesų grupėms apie Ventos UBR priemonių programą, joje numatytas priemones, atsakingus vykdytojus bei visuomenės, atskirų jos grupių vaidmenį įgyvendinant priemones bei prižiūrint jų vykdymą.

Lietuvoje planuojami įgyvendinti bandomieji projektai

- Šlapynių įrengimo bandomasis projektas
- Drenažu nutekančių teršalų sulaikymo priemonės įgyvendinantis bandomasis projektas
- Upių renatūralizavimo bandomasis projektas

Ko siekiama įgyvendinant šias priemones?

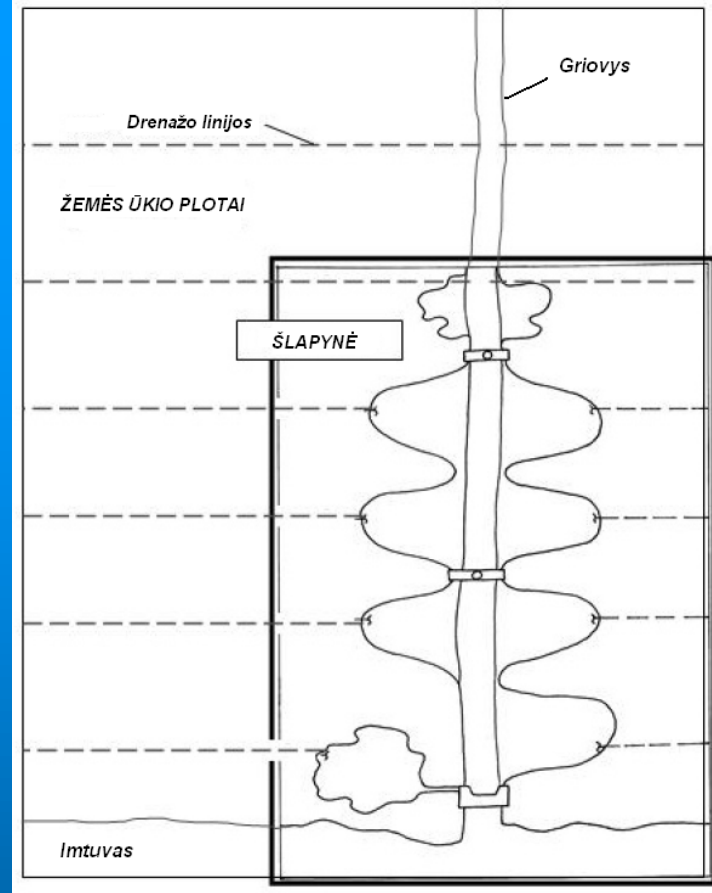
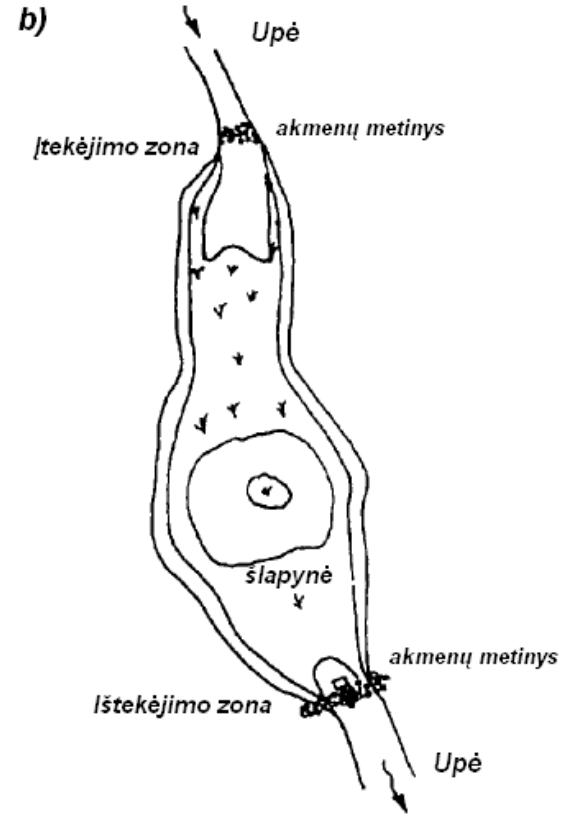
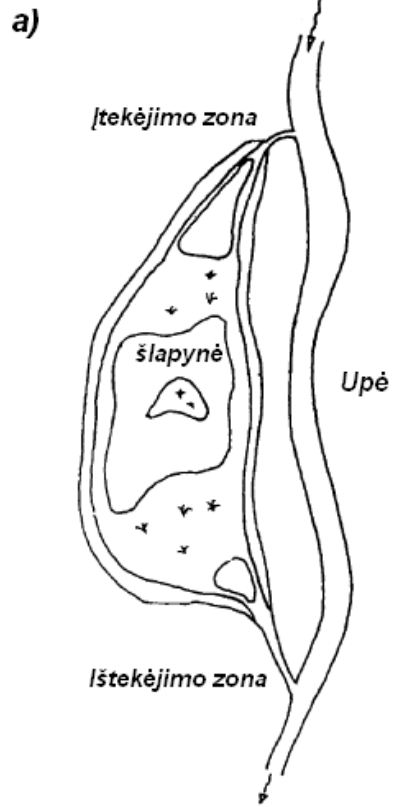
- Įvertinti šių priemonių efektyvumą Lietuvoje, siekiant pagerinti vandens ekologinę būklę, sumažinti teršiančių medžiagų patekimą/kiekius vandens telkiniuose
- Atlikti kaštų-naudos analizę
- Nuspręsti, ar tikslinga panašias priemones įgyvendinti šalies mastu kitose vietose

Šlapynių įrengimas sureguliuotoje upės atkarpoje

Pagrindiniai kriterijai, kuriais vadovaujantis turėtų būti parenkamos konkrečios vietos šlapynėms atstatyti/įrengti:

1. Biogenų ir organinių medžiagų apkrovos sumažinimo efektyvumas atstatomose/ įrengiamose šlapynėse;
2. Numatomų atstatyti/įrengti šlapynių padėtis saugomų teritorijų atžvilgiu;
3. Numatomų panaudoti šlapynėms atstatyti/įrengti teritorijų ūkinė reikšmė ir rentabilumas;
4. Šlapynių įrengimo/atstatymo kaštai.

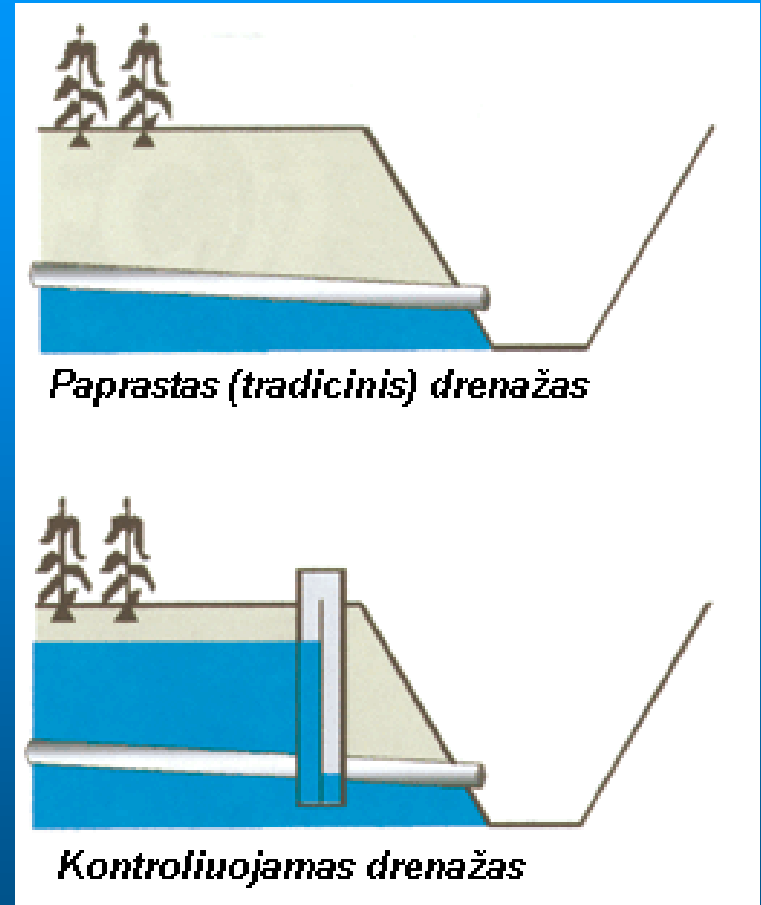
Aplinkos formavimo tarp nuvedamojo drenažo tinklo ir imtuvų principinė schema

Šlapynės formavimas upės salpoje nukreipiant nuotėkį į plotus šalia vagos (a) ir „išskirstant“ tėkmę (b)

Kontroliuojamas drenažas

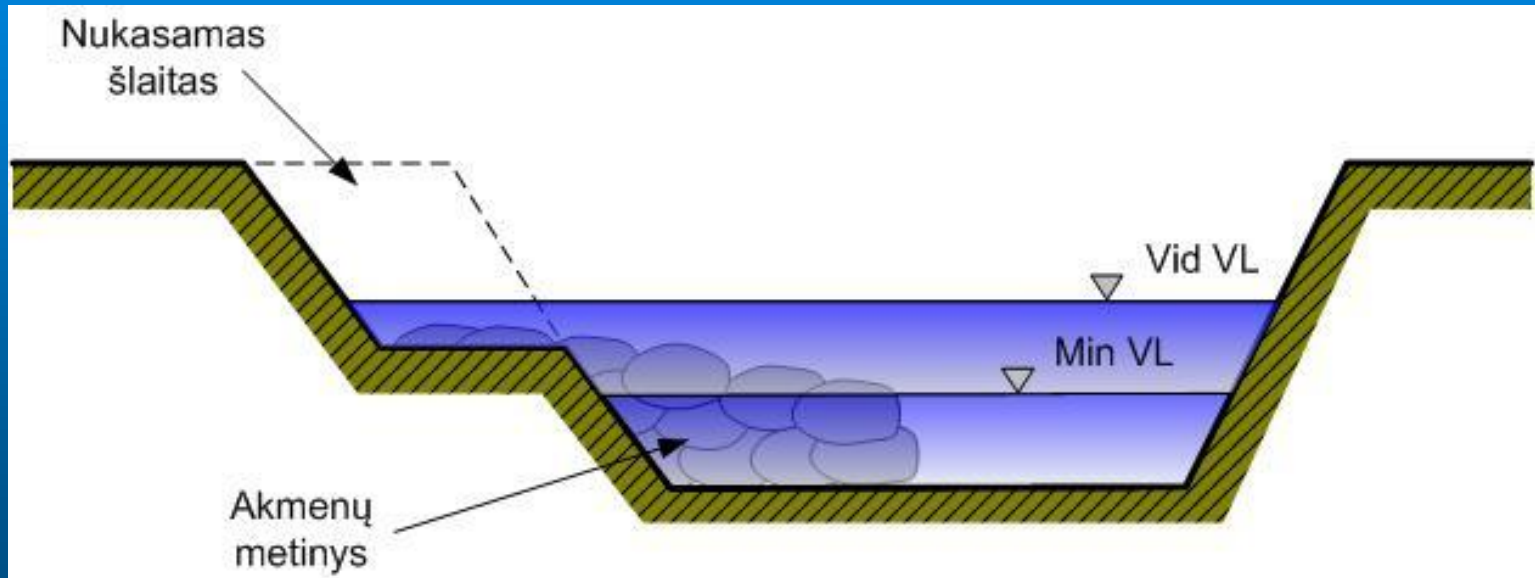
- Reguliuojamas vandens lygis ir nuotekio tūris
- Paspartinamos nitratinio azoto transformacijos
- Sumažinama nitratinio azoto junginių metinė išplova 30-50%

Paprasto ir kontroliuojamo drenažo konstrukciniai skirtumai

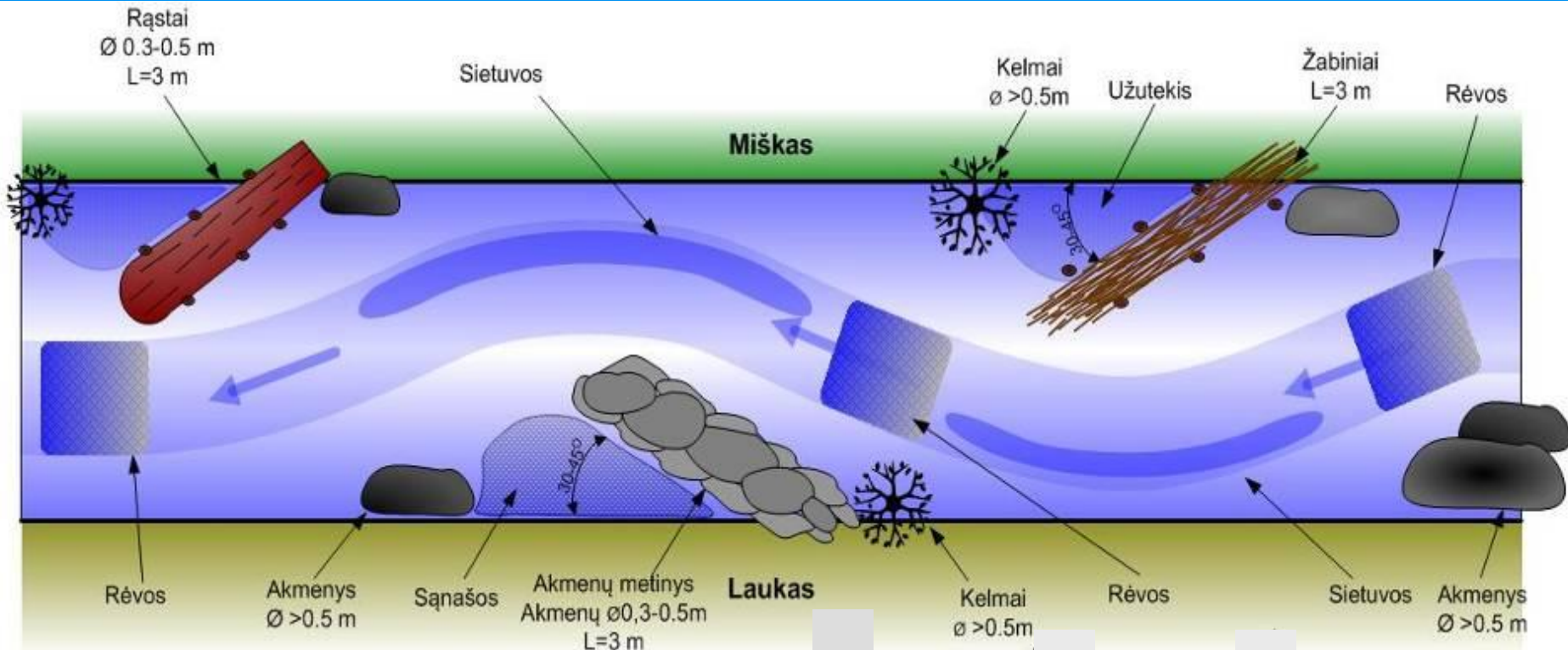
Artimų natūralioms morfologinių bei ekologinių sąlygų atkūrimo ištiesintose upėse bei upeliuose būdai

- Savaiminė natūralizacija
- Švelnioji natūralizacija
- Dalinis vagos atstatymas
- Pilnas vagos atstatymas

Dviejų lygių profilio formavimas.

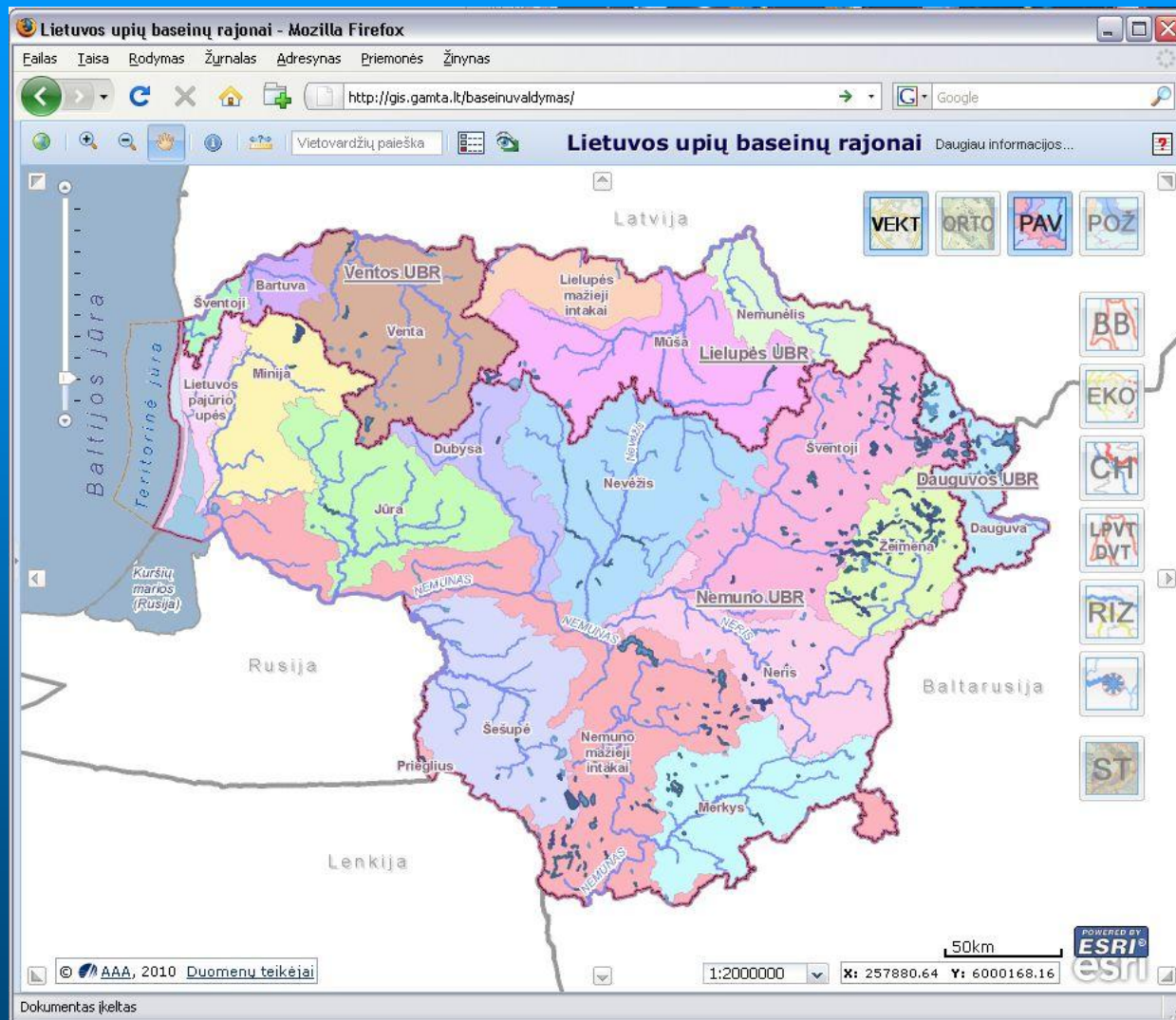
Renatūralizavimo priemonių pritaikymas sureguliuotoje Nevėžio upės atkarpoje

Lietuvos upių baseinų rajonų informacinis žemėlapis (gis.gamta.lt/baseinuvaldymas)

Paviršinių vandens telkinių:

- Upių baseinų rajonai, baseinai, pabaseiniai
- Ekologinė būklė
- Rizikos vandens telkiniai
- Monitoringo vietos
- Maudyklų geografinė informacija

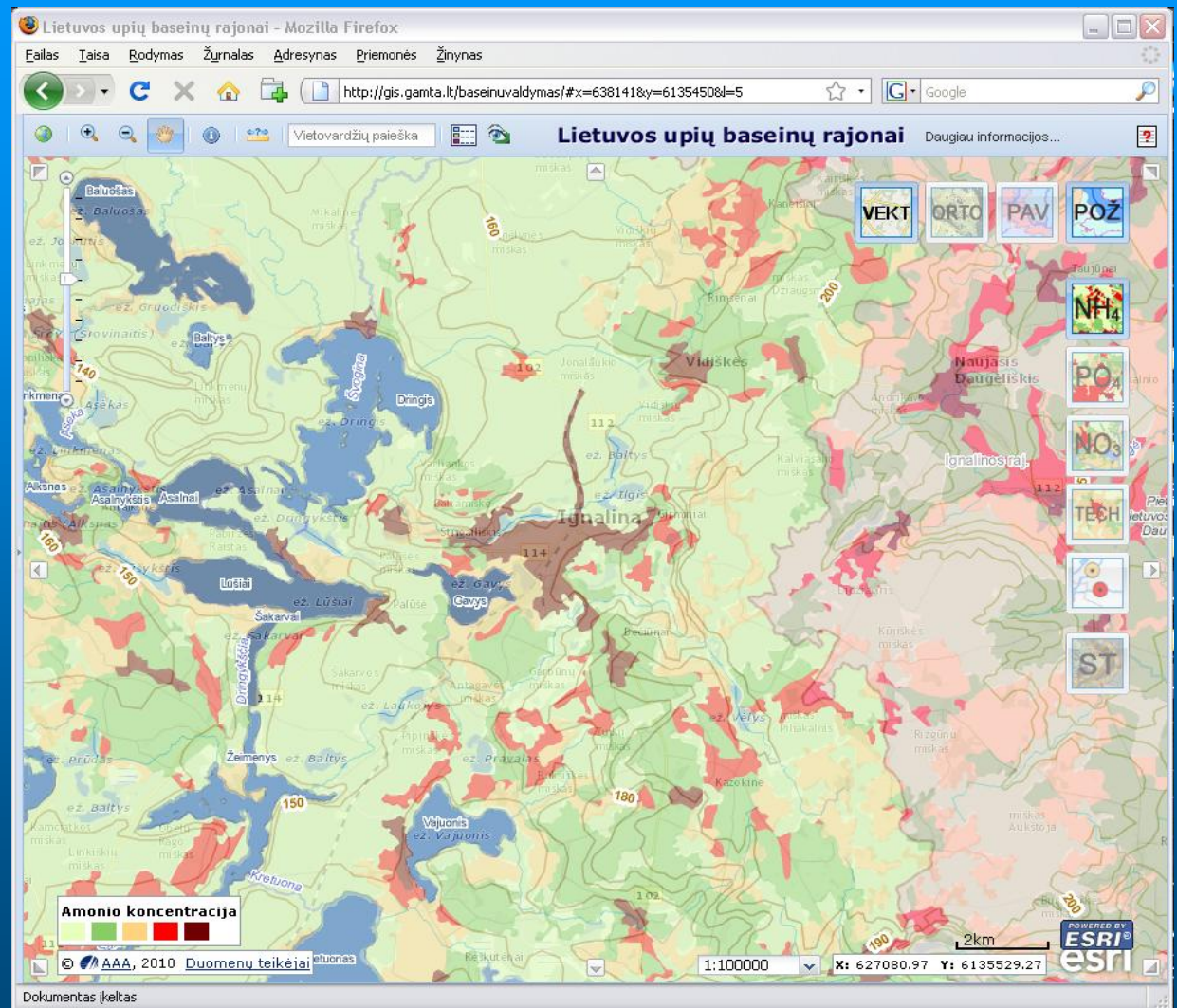

Lietuvos upių baseinų rajonų informacinis žemėlapis (gis.gamta.lt/baseinuvaldymas)

Požeminių vandens telkinių:

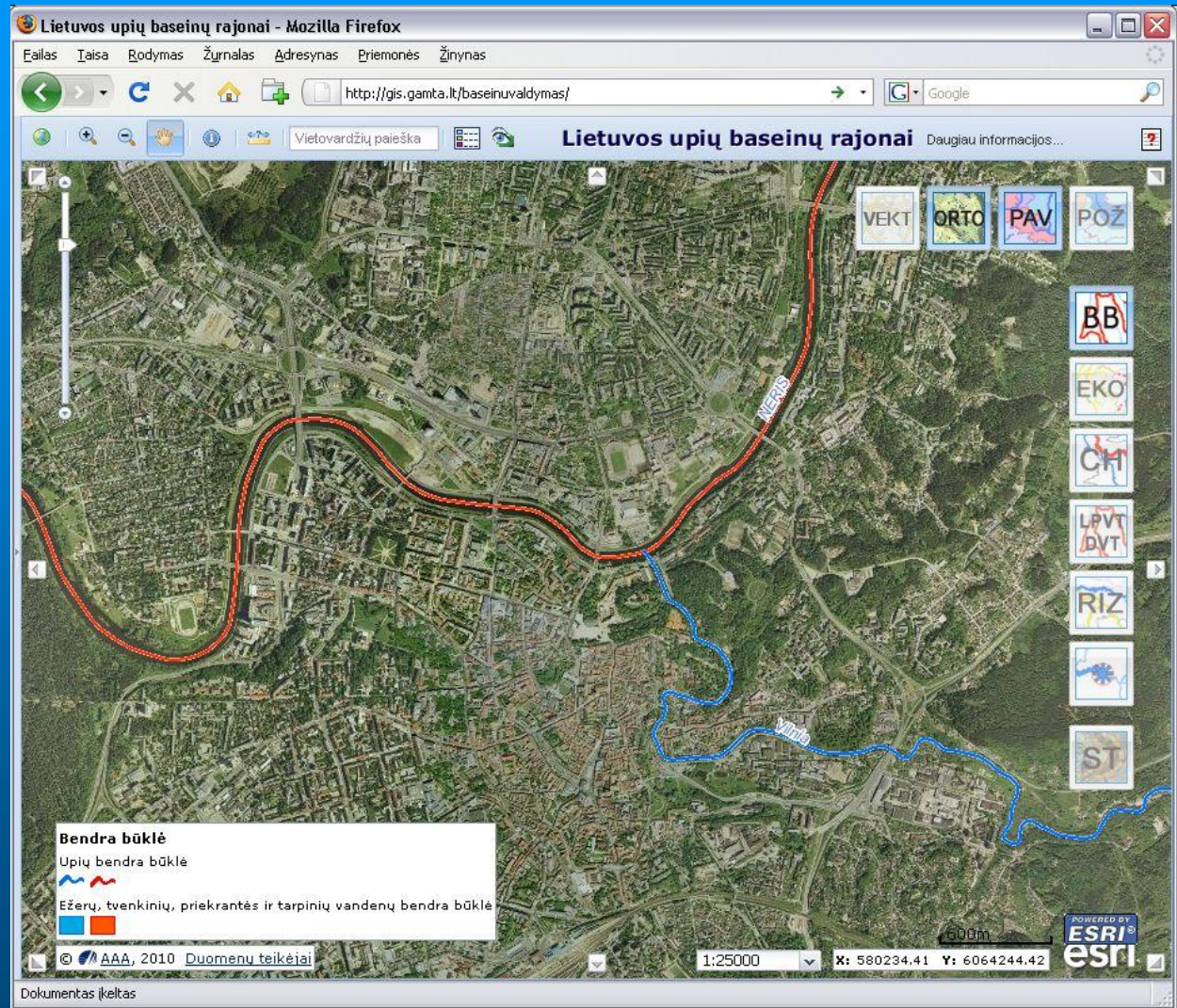
– Amonio, fosfatų, nitratų koncentracijos

– Valstybinio monitoringo, vandenviečių, potencialios taršos stebėjimų tinklas

Lietuvos upių baseinų rajonų informacinis žemėlapis (gis.gamta.lt/baseinuvaldymas)

- Ortofoto
- Žemėlapis
- Reguliuojamas sluoksnių skaidrumas
- Paprastai ir patogiai realizuotos „standartinės“ funkcijos

Ačiū už dėmesį